
Gemengde huwelijken in Australië

SIEW-EAN KHOO

Nederlanders goed geïntegreerd

Nederlanders en mensen van Nederlandse komaf passen zich in Australië in vergelijking met andere groepen migranten beter aan aan de heersende cultuur. Dat blijkt onder meer uit de mate waarin ze met andere migranten of met autochtone Australiërs trouwen. De relatief betere intergratie heeft vooral te maken met het feit dat ze verspreid over het continent buiten de grote steden zijn gaan wonen en met het vaardige gebruik van de Engelse taal.

Nederlandse immigranten volgen Engelse les.
Foto: Foto Collectie Spaarnestad Fotoarchief

Volgens volkstellingen van voor 1950 woonden er toen in Australië slechts weinig mensen die in Nederland waren geboren. Bij de Volkstelling van 1947 werden 2.174 Australische Nederlanders geteld. In de jaren daarna zou dat echter wel anders worden. De topjaren van de Nederlandse emigratie naar Australië lagen tussen 1947 en 1961. Het Australische Bureau of Immigration and Population Research schatte in 1994 dat Australië in die tijd 125.000 mensen toestemming gaf om zich als immigrant te vestigen. De Nederlanders werden in de jaren vijftig in omvang de tweede niet-Engelse groep immigranten, na de Italianen. Het gevolg was dat Australië in 1961 volgens de in dat jaar gehouden volkstelling 102.134 mensen telde die in Nederland waren geboren. Dat is meer dan 46 maal het aantal van 1947.

Sinds 1961 daalde het aantal immigranten uit Nederland aanzienlijk. In 2002 was het aantal in Nederland geboren Australische ingezetenen gedaald tot ruim 90.000. Daarnaast maakt echter een omvangrijke tweede en derde generatie

Foto: Foto Collectie Spaarnestad Fotoarchief

van Nederlandse komaf deel uit van de Australische bevolking: de in Australië geboren kinderen en kleinkinderen van de emigranten uit de jaren vijftig. Tegenwoordig vestigen niet veel mensen uit Nederland zich permanent meer in Australië. Wel komen Nederlanders tijdelijk naar Australië op een zakenvisum, voor een werkvakantie of als toerist. Zij kunnen een verzoek indienen voor een permanent verblijf en een klein aantal mensen doet dat elk jaar.

Gemengde huwelijken

In dit artikel aandacht voor gemengde huwelijken van de eerste, tweede en derde generatie mensen in Australië van Nederlandse afkomst. De gegevens zullen worden vergeleken met die van andere groepen met een Europese achtergrond, zoals de Grieken, de Italianen en de Polen, die in de jaren vijftig eveneens in grote getale naar Australië emigreerden, en hun talrijke nazaten van de tweede en derde generatie.

Uit eerdere studies naar gemengde huwelijken in Australië bleek dat de Nederlanders hoog scoren waar het gaat om huwelijken met in Australië geboren partners. Jaarlijkse huwelijksstatistieken sinds de jaren zestig geven aan dat meer dan 60 procent van de in Nederland geboren en in Australië getrouwde bruiden en bruidegommen een levenspartner koos die in Australië was geboren. Dat is in verhouding evenveel als bij de immigranten uit West-Europese landen als het Verenigd Koninkrijk en Duitsland, maar hoger dan bij immigranten uit Zuid- of Oost-Europese landen als Italië, Griekenland of Polen. Huwelijksstatistieken voor de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw laten zien dat meer dan 90 procent van de tweede generatie Nederlanders in Australië (in Australië geboren bruiden en bruidegommen wier moeder in Nederland was geboren) een partner trouwde die niet van Nederlandse komaf was. Dat is in verhouding meer dan bij de tweede generatie Italianen of Grieken het geval was.

Data en methode

De hier gepresenteerde cijfers over de afkomst van mensen zijn gebaseerd op gegevens van de

Australische volkstelling van 2001. Gemengde huwelijken zijn onderzocht door de afkomst te vergelijken van huwelijkspartners en van partners in samenwoningrelaties die beiden in de censusnacht in het huishouden aanwezig waren. Iemand is gemengd getrouwd als zijn of haar partner uit een ander land afkomstig is. Van ongeveer 22 procent van de mensen kwamen de ouders of voorouders uit verschillende landen van herkomst. Zij hebben een meervoudige etniciteit. Als de andere en niet de meest voor de hand liggende achtergrond zou zijn vergeleken met de achtergrond van de partner zou dat een lichte overschatting tot gevolg hebben gehad van de mate waarin gemengde relaties werden aangegaan. Dat is echter niet het geval geweest.

Informatie omtrent de geboorteplaats van de respondent en die van zijn of haar ouders (in Australië of in het buitenland) maakt het mogelijk om mensen te identificeren als behorend tot de eerste, tweede of derde generatie Australiërs. Tot de eerste generatie worden Australische ingezetenen gerekend die in het buitenland zijn geboren. De tweede generatie bestaat uit mensen die in Australië zijn geboren, maar van wie één ouder of zowel de vader als de moeder in het buitenland zijn geboren. De derde en volgende generaties omvatten Australiërs die zelf, maar van wie ook beide ouders in Australië zijn geboren. Het is niet mogelijk om onderscheid aan te brengen tussen derde, vierde en latere generaties.

Bij de volkstelling werd geen informatie verzameld over de datum waarop huwelijken werden gesloten of partners daadwerkelijk gingen samenwonen. Daardoor was het niet mogelijk om in die gevallen waarbij ten minste één van de partners in het buitenland was geboren te bepalen of het huwelijk was gesloten voor of nadat ze in Australië arriveerden en of hun emigratie verband hield met hun huwelijk. Een groot deel van intra-etnische huwelijksluiting tussen partners die beiden behoren tot de in het buitenland geboren eerste generatie is daardoor mogelijk een weerspiegeling van een hoge geneigdheid van gezinnen om te emigreren.

demodata

Wereldwijd neemt het aantal mensen met HIV nog steeds toe: van naar schatting 35 miljoen in 2001 tot 38 miljoen in 2003. In 2002 werd het aantal nog geschat op 42 miljoen. Dat de nieuwe schattingen lager uitvallen, betekent niet dat het aantal geïnfecteerden is afgenomen. Integendeel. In 2003 werden tegen de vijf miljoen mensen geïnfecteerd, meer dan ooit. De schattingen zijn echter nauwkeuriger dan eerst doordat de gegevens per land meer informatie geven en de schattingsmethoden zijn verbeterd. Het aantal HIV/AIDS-patiënten is in Afrika ten zuiden van de Sahara het grootst: eind 2003 waren dat er naar schatting 25 miljoen, een miljoen meer dan in 2001. Van de drie miljoen AIDS-doden over de hele wereld in 2003 woonden er 2,2 miljoen (75 procent) in sub-Sahara Afrika. De epidemie neemt echter het snelst toe in Azië: rond de 7,4 miljoen besmettingen eind 2003 vergeleken met 6,6 miljoen in 2001. Vooral China, Indonesië en Vietnam, waar bijna de helft van de Aziatische bevolking woont, behoren tot de landen waar de epidemie het snelst groeit. Ook in Noord-Amerika en in Europa stijgt het aantal HIV/AIDS-gevallen. In Noord-Amerika van 950.000 in 2001 tot een miljoen in 2003, in Europa van 510.000 in 2001 tot 580.000 in 2003 (UNAIDS).

Tabel 1. Percentage getrouwde of samenwonende mannen en vrouwen van wie de partner een andere afkomst heeft ^{*)}, naar het land van herkomst en generatie, 2001

Land van herkomst	1 ^e generatie		2 ^e generatie		3 ^e generatie		Totaal	
	%	%	%	%	%	%	%	%
Nederland	68	61	91	91	95	94	76	74
<i>Andere Europese landen van herkomst:</i>								
Duitsland	68	64	91	91	81	79	79	77
Frankrijk	69	67	92	92	98	98	77	75
Griekenland	16	12	45	37	82	77	28	25
Ierland	69	67	84	84	74	73	75	74
Italië	28	17	59	51	87	84	44	38
Malta	39	32	72	68	83	80	53	49
Polen	41	38	83	81	95	94	54	52
Rusland	37	46	79	78	93	92	50	56
Verenigd Koninkrijk	38	37	43	46	24	27	31	33

^{*)} Primaire afkomst
Bron: Volkstelling 2001.

Tabel 2. Percentage getrouwde of samenwonende mannen en vrouwen met een Nederlandse achtergrond dat een partner heeft met een andere achtergrond^{*)}, 2001

Herkomst partner	Mensen met Nederlandse achtergrond	
	Mannen %	Vrouwen %
Australië	25	20
Azië	3	1
Ierland	5	5
Verenigd Koninkrijk	28	27
Ander Europees land	11	14
Anders/niet bekend	4	7
Totaal	76	74

^{*)} Primaire afkomst
Bron: Volkstelling 2001.

De Australische bevolking van Nederlandse komaf

Van de totale Australische bevolking in 2001 zeiden 268.754 (1,4 procent) dat (één van) hun voorouders de Nederlandse nationaliteit hadden. Van hen behoorde 39 procent tot de eerste generatie (29 procent was geboren in Nederland en tien procent in een ander land, van wie twee procent in Nieuw Zeeland, twee procent in Indonesië, één procent in Sri Lanka en één procent in Zuid-Afrika), 45 procent tot de tweede generatie en 16 procent tot de derde of latere generaties. In 2001 waren de Nederlanders op vier na de grootste niet-Engelstalige groep van buitenlandse afkomst na de Italianen, de Duitsers, de Chinezen en de Grieken.

Van de mensen met een Nederlandse achtergrond gaf 43 procent in combinatie met de Nederlandse nog een nationaliteit van oorsprong op. De meest voorkomende combinaties waren Australisch-Nederlands en Engels-Nederlands, hetgeen erop wijst dat de huwelijkspartner van één van hun Nederlandse voorouders een Australische of Engelse achtergrond had.

Er waren 89.639 huwelijkse of samenwoningrelaties waarbij ten minste één partner van Nederlandse afkomst was: in 46 procent van de gevallen was dat de man, in 40 procent de vrouw en bij 14 procent hadden beide partners een Neder-

landse achtergrond. De meeste paren waren waarschijnlijk als family unit vanuit Nederland geëmigreerd. Het percentage met een gemengde relatie was derhalve tamelijk hoog.

Het patroon van gemengde huwelijken naar generatie

Uit de censusgegevens betreffende de afkomst van de Australische bevolking blijkt dat meer dan 60 procent van de eerste generatie Nederlandse Australiërs een partner had met een andere achtergrond. Dat is gelijk aan het percentage bij andere West-Europese groepen zoals Fransen en Duitsers en hoger dan dat bij Zuid- en Oost-Europese groepen als Grieken, Italianen en Polen (zie tabel 1). Het was ook hoger dan bij mensen van Engelse komaf die eenderde deel van de Australische bevolking uitmaken.

Het percentage mensen van de tweede generatie Nederlandse Australiërs van wie de partner een andere achtergrond had lag met 91 procent stukken hoger. Bij de derde generatie ging het om 95 procent en hadden dus bijna alle getrouwde of samenwonende Nederlandse Australiërs een partner van wie één van de grootouders in het buitenland, doch ergens anders dan in Nederland was geboren.

Gemengde huwelijken namen ook onder groepen met een andere Europese achtergrond toe van de eerste op de tweede en van de tweede op de derde generatie. De Nederlandse Australiërs scoorden echter ook in de tweede en derde generatie hoger vergeleken met Zuid-Europese groepen als Grieken en Italianen. Bij de Franse en Duitse Australiërs was de stijging van de ene generatie op de andere vergelijkbaar met die bij de Nederlandse Australiërs. Het percentage derde generatie Fransen dat gemengd was gehuwd of gaan samenwonen was echter groter en dat bij de Duitsers was kleiner in vergelijking met de Nederlandse Australiërs.

Het grootste deel van de mannen en vrouwen van Nederlandse komaf met een gemengde relatie had een partner met een Engelse (mannen 28 en vrouwen 27 procent), Australische (mannen 25 en vrouwen 20 procent) of Ierse (mannen vijf, vrouwen eveneens vijf procent) achtergrond, zoals blijkt uit tabel 2. Meestal waren dat migranten van de derde of latere generatie doordat het grootste deel van de mensen met een dergelijke achtergrond tot die generaties behoorde, een teken dat de Nederlanders goed waren geïntegreerd in de Australische samenleving in termen van hun gemengde huwelijkspatroon. Ongeveer tien tot 15 procent had een partner met een andere Europese achtergrond en bij relatief heel weinig mensen was de partner van Aziatische komaf.

Conclusie

De hier gepresenteerde gegevens bevestigen eerdere bevindingen die aantonen dat relatief veel Nederlanders in Australië gemengd waren getrouwd of waren gaan samenwonen. In de tweede en derde generatie hadden bijna alle mensen die in de census waren geïdentificeerd als mensen van Nederlandse komaf een partner met een niet-Nederlandse achtergrond, meestal Australiërs van de derde generatie of hoger.

ABN-AMRO bank in Sydney.
Foto: ivo.nu/photos/australia/abn_amro.

Enkele van de factoren die de hoge mate van gemengde huwelijken hebben mogelijk gemaakt zijn waarschijnlijk de sociale en culturele overeenkomsten tussen de Nederlanders en de Australiërs van Engelse origine en de vaardigheid van de Nederlandse migranten en hun kinderen met de Engelse taal. Er wordt op gewezen dat de Nederlandse en Engels-Australische gemeenschap veel gemeen hebben – een overwegend Christelijke traditie, eenzelfde fysieke verschijning, een constitutionele monarchie – waardoor de migranten uit Nederland en de Anglo-Keltische meerderheid sociaal en cultureel gezien niet ver uit elkaar lagen. Van alle etnische groepen in Australië hebben de eerste en tweede generatie Nederlanders het meest de Engelse taal overgenomen. In 2001 zei tweederde van de eerste generatie en 92 procent van de tweede generatie thuis alleen maar meer Engels te spreken. Mensen die thuis geen Engels spraken beheersten de Engelse taal goed. Het feit dat zij in de jaren vijftig naar Australië emigreerden toen migranten sterk werden gestimuleerd om Engels te leren en te integreren in de Australische samenleving zal daar waarschijnlijk toe hebben bijgedragen. Daar komt bij dat de Nederlanders niet in bepaalde steden of op bepaalde plaatsen zijn geconcentreerd doch verspreid over Australië wonen, voor een belangrijk deel buiten de grote steden. Deze spreiding heeft, samen met de vaardigheid in het gebruik van de Engelse taal, de randvoorwaarden geschapen voor sociale interactie met de heersende Australische samenleving. Deze factoren wijzen er samen met het patroon van gemengde

huwelijken op dat de Nederlandse immigranten en hun kinderen en kleinkinderen bijzonder goed in Australië zijn geïntegreerd.

LITERATUUR

- Bureau of Immigration and Population Research (1993), *Community Profiles 1991 Census, Netherlands-Born*. Canberra: Australian Government Publishing Service.
- Clyne, M. en S. Kipp (1997), Language maintenance and language shift: community languages in Australia, 1996. *People and Place*, 5(4), pp. 19-27.
- Penny, J. en S.E. Khoo (1996), *Intermarriage: A study of migration and integration*. Canberra: Australian Government Publishing Service.
- Price, C.A. (1989), *Ethnic groups in Australia*. Canberra: Office of Multicultural Affairs.
- Price, C.A. (1993), Ethnic intermixture in Australia. *People and Place* 1(1), pp. 6-8.
- Price, C.A. (1994), Ethnic intermixture in Australia. *People and Place* 2(4), pp. 8-11.
- Young, C.M. (1991), Changes in the demographic behaviour of migrants in Australia and the transition between generations. *Population Studies*, 45(1), pp. 67-90.

Mw. Dr. Siew-Ean Khoo, AUSTRALIAN CENTRE FOR POPULATION RESEARCH, DEMOGRAPHY AND SOCIOLOGY PROGRAM, THE AUSTRALIAN NATIONAL UNIVERSITY

Vertaling: Harry Bronsema

De sterfte bij vrouwen aan longkanker neemt toe. In 1970 overleden zeven van de 100.000 vrouwen aan deze ziekte, in 2003 waren dat er 33. Bij mannen daarentegen was de sterfte aan longkanker vorig jaar met 79 per 100.000, 40 procent lager dan 20 jaar geleden. De gemiddelde leeftijd van de mannen die in 2003 aan longkanker stierven was 70,5 jaar. Vrouwen die aan longkanker stierven waren gemiddeld vier jaar jonger. Het aantal sterfgevallen aan longkanker neemt voor zowel mannen als vrouwen toe met de leeftijd. Driekwart van de mannen die in 2003 aan longkanker stierven, was ouder dan 65 jaar. Bij de vrouwen was dat 58 procent. Meer vrouwen dan mannen waren jonger dan 50 jaar op het moment dat ze aan longkanker overleden. De oorzaak van de tegengestelde trend is dat vrouwen veel later dan mannen op grote schaal zijn gaan roken. Sinds eind jaren vijftig is het aandeel mannen dat rookt gedaald van 90 tot 33 procent in 2003. Het aandeel rokende vrouwen nam in de jaren vijftig en zestig daarentegen toe. Sinds 1970 is het aandeel vrouwen dat rookt geleidelijk gedaald tot 27 procent in 2003 (CBS).